

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 23. De Calchaquorum moribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

*Prima sedes
Divo Carolo
dedicatur;*

*Secunda Vir-
gini Mariae.*

adjectis ex palea & luto cubiculis, multiplici sedulitate erexere. Sedes hæc Divo Carolo Boromæo in gratiam Frederici Cardinalis dicata est. Interjecto tempore, duobus Sociis eò loci relictis, Christophorus Torres, expeditionis præses, cum altero Socio ad vallis interiora penetrans, sedem aliam pari Barbarorum approbatione erectam Virgini MARIÆ consecravit. Ex quibus sedibus continuo motu omnia vallis loca lustratum euntes, Religionem nostram propagare omni ope conabantur; sed exiguo planè fructu, Fidei propagationi Barbarorum moribus pervicaciter obstantibus: quos mores simul & semel narrare non erit ab opere meo alienum.

**CAPUT
XXIII.**
*De Calcha-
quinorum
moribus.*

*De origine
Judæica sus-
picio.*

*Gentis sa-
cerdotes.*

*Debaccha-
tiones.*

Funera.

*Violentiarum
mortuorum sus-
picionis.*

*Error circa
alteram vi-
tam.*

CALCHAQUINOS ab Judæis originem ducere, inde prima orta suspicio est, quòd sub primum Hispanorum ingressum ab non paucis Davidis & Salomonis nomina usurpari in hæc valle repertum sit; & asserent gentis antiquissimi, majores suos olim circumcidi solere. Defunctorum fratrum semen suscitare: vestis ad terram fluxa, & ad finem cingulo collecta, aliquod Judæici moris indicium habet. Suspicionem hanc auget quorundam opinio apud Josephum Acoftam & alios authores Americanorum originem ad Judæos referentium. Genis omnis, ut Judæi; ad insaniam superstitionibus dedita est. Arbores plumis ornatas passim adorat, adeò ut in illam jactari possit quod olim in Sinagogam, sub omni arbore frondosâ prosternebaris mulier. Solem pro primario Numine, pro secundariis Diis tonitruum & fulgur colit. Acervis lapidum, Majorum suorum monumentis (ut ex eo etiam Judæos agnoscas) suus est honor. Magos pro medicis ac sacerdotibus venerationibus insignes veneratur. Hi in semotis facellis degunt, Dæmonem consultant, aut abs se consultari fingentes. Hujusmodi Sacerdotum officium est, alios nefandis prorsus execrationibus initiare. Apud initiatos plerumque publicas debacchationes exercent: quarum debacchationum tanta est ferocitas & turpitudine, quantam metuas ab profligatissimis mortalibus ebrietate quotidianâ ac furore corruptis. Ubi vino incaluere, in mutuam prateritarum injuriarum vindictam in sese tumultuosè involant, capita invicem arcibus ferientes. In his bacchanalibus præliis declinare ictum, aut manu avertere, perpetuo dedecori est: vulnera verò accepisse, sanguinem largè fudisse, faciem deformari, inter primaria decora computant. Calente jam debacchatione, Sacerdos multa verba deblaterans cervæ calvam sagittis hirsutam Soli consecrat, agris fertilitatem deprecans: execrandam mox calvam alteri tradit, quâ acceptatâ, debacchationis sequentis induperator constituitur. Sic per orbem gentis primores, tessera acceptâ, totam vitam inter furibunda hilaria transigunt. In sacrificiis à Mago animalium sanguine expinguntur. Sed nusquam alibi insaniunt magis, quàm in funeribus. Ad moribundi domum concurrunt consanguinei omnes ac amici, diu noctuque morbi tempore compositaturi: ægroti hominis stratum innumeris sagittis solo infixis circumdant; ne mors scilicet, sagittarum metu, accedere audeat. Recenter mortuum quantâ possunt vocum contentione lamentantur. Circa cadaver sedi impositum, omnis generis cibos & vinum deponunt, focos excitant, thuris loco nescio quas frondes concremant. Ad commovendam commiserationem viri fœminæque supellestem defuncti multitudini ostentant; aliis inter insanas choreas ac saltationes ori cadaveris, quasi comesturi, cibos admoventibus, & frustra admotos pro mortuo deglutientibus. Ostduo in his & aliis insaniis transacto cadaver sepeliunt, canes, arma, equos & defuncti cæteram supellestem, variasque vestes ab amicis oblatas, in eandem cum eo fossam conjicientes. Subinde domum mortualem, ne scilicet mors eò iterum redeat, concremant. Anno integro in luctu posito, anniversarium iisdem ceremoniis celebrant. Pro veste lugubri corpus nigrore inficiunt. Ne quid in his omnibus peccetur, magistrum ceremoniarum adhibent. Nullum morte naturali, sed omnes violenter mori autumant, ex quâ hæresi mutuis suspicionibus perpetuò livescunt aut præliantur: Dæmone, ut bella seminet, verè aut mendaciter mortuum authores per Magos quandoque divulgante. Animas suorum post mortem existimant in stellas converti, eò splendidiore, quò in vitâ fuere aut gradu aut facinoribus insigniores. Festis diebus plumis versicoloribus se coronant.

Capillos

Capillos ad cingulum usque promissos vittisque discriminatos muliebriter inno-
dant. Brachia cubito tenus argenteâ aeneâve laminâ ad usum sagittandi, & ad aliquod
corporis ornamentum, vestiunt. Gentis primores orbe argenteo aeneâve diademati
inserto frontem cingunt. Pueri usu veneris interdiciuntur, donec ab veterâ-
toribus nefando profusus ritu emancipentur. Virgines pictis vestibus utuntur, quas
prostrato pudore in simplices vertunt. Calchaquinorum factiones continuis ferme
bellis sese faciunt. Nihil potentius fœminis ad pacem inter utramque arma-
torum partem inducendam, Barbarissimis mortalium sexui, à quo lac ac alimoniam
sumserunt, omnia facile concedentibus. Triginta millia Indigenarum in pagis op-
pido plurimis incolentium sub id tempus esse perhibebantur; quamquam de hoc
numero disconvenire reperio etiam illos, qui gentem excoluere. Sed in hoc
conveniunt omnes, quod Calchaquini tam facile Christianorum fidem approbent,
quam postea nullâ causâ execrentur. Ex his, qui olim baptismum susceperant,
nullus Christianorum more vivebat. Promiscuè cum Ethnicis avitos ritus omnes
sine discrimine usurpabant. Quare Socii communi consilio decrevere, nullum im-
posterum ex hac gente baptizandum, nisi in mortis articulo, aut multorum anno-
rorum experimento probatum. Infantes liberiùs sacris undis immergebantur.
Quia igitur profligandæ priùs erant Barbarorum inveteratæ consuetudines, quàm
Christianæ leges induci possent, Patres nulli labori parcebant. Spreto mortis
periculo ubique idola disturbabant. In perversos sepeliendi ritus acri sermone
invehantur, & si quid huiusmodi erga baptizata corpora Christiani agere vellent,
ne id fieret fortiter prohibebant. Præterea magnam vim adhibebant in amovendâ
plerorumque opinione, arbitrantium se nullâ in re peccare, & proinde nullâ Ex-
homologesi indigere. Cùm verò in regione perversâ fructus non respondebat
opèri, hac se Socii cogitatione solabantur, quòd frequentibus morientium puero-
rum & subinde adultorum baptismis numerum Cœlestium auferent, obstaculoque
essent ne palam gens in Hispanos rebellaret, aut bella domestica exerceret. Cæte-
rùm quàm Apostolica esset hæc expeditio, inde colligi potest, quòd bini in singulis
sedibus Socii, barbaro cibo contenti, nullo per aliquot annos Europæorum con-
fortio, solâ cœlestium rerum suavitate patcerentur. Singulis sedibus, præter
annuam stipem, campanæ & ornamenta sacra, Regis Catholici beneficentiâ, trans-
missa sunt: tanto Rege Barbarorum miserimos ad ultimos usque Orbis angulos
liberaliter prosequente.

PETRUS Oniatus Provincialis, dudum utraque Paranz littora, usque ad Guai-
ranæ fines, lustrari iusserat, tum ut certò sciretur, quot mortales, quot loca
fundandis oppidis apta essent; tum vel maximè ut Ethnicorum animi explora-
rentur. Multorum dierum itinere distat Guairanæ præcipitium ab Itapuano op-
pido: id verò terræ & fluminis intervallum Europæorum nulli hætenus patuerat,
indigenis & numerosis Apostatis, qui eò è Paraquaria confluxerant, pertinaciter
repugnantibus. Rocho Gonsalvio eò ire volenti resistere Itapuani Neophyti, ob
multitudinem periculorum auxilium denegantes. *Quò tam alacer, inquiebant, ad
carnificinam nos destinans? Quò te clausis oculis præcipitatum ire vis? Eò te ducant,
qui mortem tuam amant: sed nos, qui te diligimus, obstinatè manus ad remigandum,
navigia ad navigandum, viaticum comestumq; denegabimus. Magorum perversitas,
Apostatarum perfidia, uni-versa gentis in Hispanum nomen odium, & tui amor, nos tibi
obsequiosos esse non sinit: inobedientia vitio verti non debet iis, qui ideò non obediunt,
ut cum servent, cui diu obediant.* Contrà Rochus, se nequiquam metu mortis,
quam pro Christo percuperet, ab incepto destitutum affirmans, ex longinquis
locis centum Neophytos, Franciscanis Patribus subditos, spe præmii ad expedi-
tionem invitat: qui ubi advenère, ab Itapuanis absteriti, nullo modo deinde ad-
duci potuerunt, ut cum Rocho ire vellent. Id etiam aliis detrectantibus, re pænè
deploratâ, Didaco Boroâ incentore Arapizanduvius, Ignatianorum Dux apud
Paranenses autoritate pollens, cum duodecim asseclis ex improvviso Itapuam in-
greditur, clarâ voce edicens, se pro propagando Dei Evangelio cuius discrimini

Viste.

Pueri.

Fœmine pa-
cificatrices.Numerositas
gentis.Adultorum
vicia.Infantes ba-
ptizantur
non sine de-
lectu.Sociorum
gesta.Expeditionis
aruitas.CAPUT
XXIV.
Rochus G6.
salvius Su-
periorum
Paranz par-
tem primus
explorat.Eo ire Ita-
puani re-
nuant.Non sine
causa.Ignatiani &
Itapuanis
Neophyti
Gonsalvium
comitantur.